

Květnové plénum ÚV KSČ — operační umění a taktika

XIV. sjezd KSČ stanovil úkol všestranně přispívat k dalšímu zvyšování obranné síly našeho socialistického státu v duchu požadavků společné obrany celého socialistického tábora.

Tyto úkoly vyplývají z leninské analýzy současného světového vývoje. V. I. Lenin zdůrazňoval, že umírající a rozkládající se kapitalismus je schopný způsobit mnoha miliónům lidí nesmírné utrpení a že buržoazie je odhodlána ke všem surovostem, zvěrstvům a zločinům, jen aby uhájila kapitalistické otroctví.

Jestliže tyto závěry V. I. Lenina přesuneme do dnešní skutečnosti, můžeme konstatovat, že soudobý imperialismus, jehož podstata se nezměnila, má k uskutečnění svých záměrů na zničení socialismu k dispozici ničivé prostředky globálního rozsahu, které ho činí daleko nebezpečnějším, než tomu bylo v minulosti. Imperialistické státy využívají ke svým válečným přípravám všechny výsledky současného vědeckotechnického rozvoje.

Je známo, že např. v USA jsou výsledky vědy a techniky plně ve službách PENTAGONU. Dnes 4/5 všech vědeckých výzkumů USA mají vojenský charakter. Připomenu jen některé otázky rozvoje vojenské vědy a vojenské techniky v armádě USA. Američané vyzkoušeli novou bombu ve Vietnamu. Její náplň tvoří nitrát čpavku, aluminiový prach, voda a zahušťovač a její smrtící účinek na nekrytou živou sílu dosahuje okruhu 500 m.

Pro vedení války v kosmickém prostoru počítají, že výbuch jaderné bomby 1 Mt proudem neutronů zničí elektronické přístroje na raketách a družicích v okruhu 29 km a poškodí v okruhu do 100 km a že výbuch jaderné bomby 1 Mt ve výšce 100—200 km oslepí radiolokátory metrového rozsahu až na 17 minut. Výzkumy v oblasti kvantové elektroniky využívají k výrobě lasero-

vých zbraní, k zavádění laserového spojení, laserové lokace, výpočetní techniky, zaměřovačů. Zkoumají použití automatických balónů jako prostředků průzkumu, rádiového a radiotechnického rušení, anebo i k dopravě jaderných zbraní na cíl. Přitom počítají s využitím pravidelného proudění vzduchu, který ve výšce 11—50 km dosahuje rychlosti 200—300 km/h. Zaváděním více-nábojové jaderné hlavice modernizují atomové ponorky ke zvýšení počtu raket a jejich dostřelu. Zkoušejí tzv. meteorologická zbraně a dokonce možnost vedení geofyzikální války.

To všechno svědčí o tom, že se v táboře imperialismu uskutečňují horečné přípravy na válku proti socialistickému táboru. Tyto skutečnosti staví před nás požadavek, aby ozbrojené síly států socialistické soustavy, mají-li splnit svou úlohu — ubránit socialismus a zabránit světové válce, v ničem nezaostávaly za ozbrojenými silami našich nepřátel. O to se snaží naše komunistické strany, vlády našich zemí, štáb Spojených ozbrojených sil a my všichni. V tomto kontextu přistupujeme i k promýšlení realizace závěrů květnového pléna ÚV KSČ a celoarmádního stranického aktivu na podmínky naší Československé lidové armády.

Pokusím se na některých příkladech poukázat, jak se požadavky vědeckotechnického rozvoje v duchu květnového pléna Ústředního výboru Komunistické strany Československa a celoarmádního stranického aktivu promítají do oblasti operačního umění a taktiky.

Vědeckotechnický rozvoj hlavně v posledních letech vyvolal rozsáhlé změny ve vojenství jako celku, které podstatně ovlivňují samotný charakter budoucí možné války.

Vojenské umění musí pečlivě studovat a analyzovat současné a budoucí možnosti nepřítelů i vlastních vojsk, na základě toho reálně předvídat možný charakter bojů a operací i války vcelku a vytyčovat realitě odpovídající úkoly pro přípravu velitelů, štábů a vojsk, ale i požadavky na další vědeckotechnický rozvoj a výrobu v oblasti branného průmyslu.

Z rozsahu úkolů, které nastolil před vojenské umění rozvoj vědy a techniky za poslední léta, jasně vyplývá závěr, že v současné době vojenské umění jako celek může v celé šíři **rozpracovávat jediné Sovětská armáda**. Ostatní armády při využití poznatků základního výzkumu Sovětské armády mohou tyto dále rozpracovávat a přispívat tak svým dílem k rozvoji vojenského umění naší koalice.

Toto je v souladu i s úkoly květnového pléna Ústředního výboru Komunistické strany Československa a celoarmádního aktivu, kde se ukládá urychlovat vědeckotechnický pokrok a řešit úkoly vědeckotechnického rozvoje v souladu s integrací států Varšavské smlouvy. Jedině v tomto rámci můžeme úspěšně splnit i další úkoly z této oblasti, zvláště úkol prohlubování vlivů vědy a techniky na další rozvoj, výstavbu a připravenost Československé lidové armády. Vědeckotechnický rozvoj můžeme uplatňovat jediné ve spolupráci s ostatními armádami Varšavské smlouvy a hlavně se Sovětskou armádou.

Pomoc SSSR a využívání výsledků sovětské vojenské vědy je pro nás základem východiskem pro řešení úkolů rozvoje vojenského umění.

Nejpodstatnějšími otázkami, které řeší operační umění a taktika, jsou otázky přípravy a vedení soudobých operací a bojů. Příprava operace a boje zahrnuje celý souhrn opatření dlouhodobého i krátkodobého charakteru. K opatřením krátkodobého charakteru, která probíhají v období bezprostředních příprav operací a boje, patří vytvoření silných úderných uskupení na vybraných směrech. Operační umění a taktika v této souvislosti na základě zkušenosti z Velké vlastenecké války a posledních válek vytyčuje požadavky vytvořit tato úderná uskupení utajeně a rychle s cílem dosáhnout maximálního překvapení při jejich zasazení. Rozvoj vědy a techniky v posledních letech vytvořil k realizaci těchto požadavků odpovídající předpoklady. Bojová technika pozemních vojsk i letectva svými technickými parametry umožňuje rychlé přesuny za každé situace a splňuje požadavky na utajeně a rychle vytvoření úderných uskupení před začátkem války. K úspěšné realizaci těchto požadavků však samotná bojová technika nestačí. Tuto ovlivňuje rozhodujícím způsobem kvalita velení a konkrétně připravenost velitelů a štábů daného stupně velení. Vystupují tu v dialektické jednotě dva faktory a to prostředky daného stupně velení a úroveň připravenosti velitelů a štábů k co nejefektivnějšímu použití těchto prostředků. Proto zákonitě květnové plénum ÚV KSČ ставí úkol urychlit cyklus věda—technika—výroba—využití. V našem případě to znamená, že velitelé a štáby si v první řadě musí novou bojovou techniku plně osvojit, aby na základě znalostí zásad operačního umění mohly plně využít její technické parametry k úspěšnému řešení úkolů. Jde zejména o rychlé a utajené vytvoření úderných uskupení na vybraných směrech.

Utajené vytváření silných úderných uskupení mohou dnes ohrozit moderní prostředky průzkumu. Používání průzkumných družic ставí dnes nové úkoly před operační maskování, které je neoddělitelnou součástí rozebíraného problému. A právě v této oblasti operačního umění vytyčuje nové úkoly pro vědu a techniku, jejichž splněním můžeme docílit maximální utajenosti manévru.

Uvedu další příklad promítání se vědeckotechnického rozvoje do oblasti operačního umění a taktiky v období vedené operace a boje.

Zkušenosti posledních válek a jejich zobecnění nám umožňují učinit závěr, že bude-li válka rozpoutána s použitím klasických prostředků ničení, bude zahájena vzdušnými operacemi a současným použitím pozemních vojsk. Naše vojska budou na začátku války řešit současné úkoly spojené s odrážením agrese leteckých a pozemních sil nepřítele a to ve složitých podmínkách masového použití prostředků radioelektronického boje. Při odrážení agrese leteckých sil nepřítele můžeme docílit maximálního efektu jedině sladěným použitím protiletadlového raketového vojska, stíhacího letectva, radiotechnického vojska a prostředků radioelektronického boje.

Za poslední léta se zavedením nejnovějších prostředků výrazně zvýšily možnosti protivzdušné obrany. To ставí před operační umění a taktiku úkoly hledat nové způsoby jejich efektivního použití a tyto při cvičeních ověřovat. Přitom budeme důsledně dbát na reálné hodnocení možností nepřátelských prostředků vzdušného napadení i možností našich prostředků zúčastněných na jejich odrážení. Trvalá bojová pohotovost systému PVOS snižuje možnost překvapivého zasazení nepřátelských hromadných leteckých úderů. Možnosti

ničení nepřátelských vzdušných cílů na výškách nad 50—100 m nutí letce překonávat systém PVO na výškách v 50 m. Prostředky radioelektronického boje však umožňují i v těchto přízemních výškách vytvářet na předpokládaných náletových směrech pásma rušení a tím nutit nepřítele zdvihat profil letu do pásma účinné palby protiletadlového raketového vojska. Při pronikání nepřátelských vzdušných cílů v přízemních výškách na směrech, kde není souvislé pásmo rušení, mají dnes možnost účinně zasahovat moderní prostředky protivzdušné obrany jednotek útvarů a svazků pozemního vojska, což potvrdila Egyptská a Syráská armáda v poslední válce.

Otázky sladění použití a centralizovaného velení všem silám a prostředkům, které se budou podílet na odrážení agrese letectva nepřítele, musí operační umění a taktika dnes řešit a při cvičení ověřovat.

Dále jde např. o odrážení agrese pozemních sil nepřítele. Tu je požadavek zavést do organizace vševojskových útvarů a svazků také protitankové prostředky a v takovém množství, které by v součinnosti s tanky, dělostřelectvem, letectvem a ženijními jednotkami byly schopny zničit takový počet tanků a obrněných transportérů, jaký má možnost nepřítele na daném směru použít. Ze zkušeností víme, že prostředků bude vždy spíše nedostatek než přebytek a proto bude stát vždy v popředí problém jejich dovedného a sladěného použití. I v této oblasti vyvstávají před operačním uměním a taktikou v souvislosti se zaváděním stále modernějších a účinnějších prostředků boje s tanky a obrněnými cíli nepřítele nové úkoly. Jde o organizační strukturu protitankových prostředků a jejich zařazení do vševojskových útvarů a svazků, jejich osvojení a dovedné použití.

Tolik k problémům promítání se vědeckotechnického rozvoje do řešení úkolů spojených s odrážením agrese leteckých a pozemních sil nepřítele na začátku války.

Na další rozpracování otázek spojených s dynamikou vedení operací a boje má vliv v současné době možnost masového použití vojskového letectva. Rozvoj vědy a techniky umožnil modernizaci vrtulníků, která se promítá do hledání nových organizačních struktur a rozsáhlých možností použití vojskového letectva. Už dnes můžeme hovořit o aeromobilních svazcích a vrtulníkových protitankových zálohách, o vrtulnicích palebné podpory, o přepravních vrtulnicích a o dalším využití prostředků vojskového letectva při vedení operace a boje. Tyto prostředky umožňují zrychlit manévry na bojišti, zasazení překvapivých úderů proti objektům v operační hloubce nepřítele, rychlé překonávání zničených, zamořených a zatopených prostorů.

Vedle prostředků vojskového letectva výrazně ovlivňuje vedení soudobých operací i vyzbrojování ostatních druhů vojsk novou bojovou technikou. Nová bojová technika pozemního vojska zvyšuje jeho palebnou sílu a pohyblivost, umožňuje rychle překonávat velké vodní překážky z chodu.

Zavádění účinnějších dělostřeleckých zbraňových systémů zvyšuje nejen účinnost palebné přípravy i podpory vojsk, ale i účinnost boje s dělostřelectvem a taktickými jadernými prostředky nepřítele.

V důsledku účinného ukrytí letadel na letištích zkoumáme nové prostředky boje s letectvem na letištích v podobě zaminování startovacích ploch.

Výpočetní technika, elektronika a prostředky mechanizace a automatizace vyžadují změnu tradičního systému práce míst velení v poli a jejich vybavení. Současně s vyhodnocením důležitosti mít velení a jejich zranitelnosti hledáme cesty ke zvýšení jejich odolnosti i pohyblivosti.

Celý tento proces masového zavádění nové účinnější bojové techniky vyžaduje na vědeckém základě předvídat a současně rozpracovávat změny ve vedení bojové činnosti i operace a spolu s tím otázky racionalizace práce velitelů a štábů a vybavení jednotlivých míst velení. Nová bojová technika je složitější, ale i dražší, proto při jejím zavádění do vojsk je nutné přihlížet k efektivnosti a současně přitom domýšlet způsoby jejího rychlého osvojení.

Masové zavádění nové bojové techniky má vliv na celou oblast vojenského umění a to na taktiku, operační umění i strategii. Ale výrazně se promítá i do oblastí přípravy velitelů a štábů. V přípravě velitelů a štábů v souvislosti s rozebíranými úkoly a požadavky vědeckotechnického rozvoje vystupuje do popředí úkol racionalizace práce velitelů a štábů v poli na vědeckém základě s využitím dostupných prostředků výpočetní techniky, malé a střední mechanizace.

Vedle toho budeme hledat nové účinnější formy osvojování si nových zbraní a techniky. Jestliže uznáváme, že nepřetržité zdokonalování operační a taktické přípravy velitelského sboru je základním předpokladem zvyšování bojových schopností vojsk, pak nás to musí přinutit k vážnému přehodnocení tohoto druhu přípravy. V systému operační a taktické přípravy velitelského sboru mají prvořadé místo velitelsko-štabní cvičení v terénu s pojítky a značkovými vojsky. Při nich můžeme nejlépe prověřit připravenost velitelů a štábů pro práci v poli. Aby velitelé a štáby při této náročné prověrce obstáli, musí soustavně zvyšovat svoje politické a odborné znalosti. Každý příslušník štábu musí přesně ovládat svoje funkční povinnosti a štáby jako celek musí být připraveny (sladěny a vycvičeny) pro splnění úkolů v poli.

I když tvrdíme, že velitelsko-štabní cvičení v terénu s pojítky a značkovými vojsky mají prvořadé místo v systému operační a taktické přípravy velitelů a štábů, neznamená to, že ostatní formy jejich přípravy nedoceňujeme. Naopak cílevědomé a plánovitě sebevzdělávání, organizované samostatné studium, odpovídající obsah a formy velitelské přípravy, štabní nácviky a velitelsko-štabní cvičení na mapách vytvářejí předpoklad k úspěšnému splnění úkolů při velitelsko-štabních cvičeních v terénu. Z vyčíslených forem přípravy velitelů a štábů chci zdůraznit význam velitelské přípravy, které by rozhodujícím způsobem měla napomáhat k systematickému zvyšování operační a taktické připravenosti velitelského sboru. A proto bude vhodné přehodnotit právě její obsah, formy i náročnost řízení, ale i podrobit kritickému rozboru dosa- vadní samostatnou přípravu každého účastníka na jednotlivé zaměstnání velitelské přípravy. Do jejího programu bude třeba v daleko větší míře zařazovat zaměstnání k osvojování si zbraní a techniky, kterými daný stupeň velení disponuje, ale i seznamování se se zbraněmi a bojovou technikou a způsoby jejich použití v armádách NATO.

Do zkvalitnění operační a taktické přípravy velitelského sboru by měla aktivněji zasáhnout i vojenskovědecká pracoviště. Měla by shromažďovat po-

znatky z této oblasti, tvořivým způsobem zobecňovat kladné stránky, zpracovávat doporučení na cílevědomé zkvalitňování jejího obsahu a forem. Měli bychom hledat formy, které umožňují v co nejkratší době osvojovat si nové zbraně a bojovou techniku i jejich použití. Spolu s tím pomáhat při zdokonaňování práce velitelů a štábů ve velení v poli.

Závěrem chci zdůraznit, že při zkoumání vlivu rozvoje vědy a techniky na oblast vojenského umění musíme brát v úvahu nejen rozvoj vědy a techniky v naší koalici, ale i rozvoj vědy a techniky a tím vyvolané změny použití vojsk v armádách NATO. Vojenské umění se může reálně rozvíjet jedině tehdy, když bude hluboce studovat a zobecňovat poznatky o výzbroji, bojových možnostech a možném použití nepřátelských armád. Současně s využitím těchto poznatků rozpracovávat otázky výstavby a možného použití našich vojsk k úspěšnému odražení agrese nepřítele a k jeho úplnému zničení. V takové šířce a komplexnosti je schopná řešit uvedené úkoly jedině Sovětská armáda. My se při realizaci závěrů květnového pléna ÚV KSČ a celoarmádního stranického aktivu budeme plně opírat o poznatky Sovětské vojenské vědy a svým dílem v družném úsilí s ostatními bratrskými armádami Varšavské smlouvy budeme v tomto směru přispívat k dalšímu rozvoji vojenského umění.